

Umicore sluit de cirkel als Belgisch pionier in de KRINGLOOPECONOMIE

Op 15 jaar tijd transformeerde materiaaltechnologiegroep Umicore van een zwaar vervuilende, koloniale mijnbouwgroep in een hypermodern, hoogtechnologisch recyclagebedrijf, dat bijdraagt tot het sluiten van de materialenkringloop van elektronisch afval. Daarmee is het bedrijf een wereldspeler in de circulaire economie. Op de site in Hoboken, waar 17 metalen worden herwonnen, spraken we met Senior Vice-president Precious Metals Refining Luc Gellens: "Het is mogelijk om een bocht van 180 graden te maken."

Luc Gellens

Senior Vice-president
Precious Metals Refining

MM: In welke mate speelde het circulaire-economiemodel een rol in de transformatie van Umicore?

Gellens: "In de jaren 1990 waren we in een probleemsituatie beland, zowel op technologisch vlak als wat het aanbod van grondstoffen betrof. We hadden meer en meer moeite om nog concurrentieel te zijn. De Hoboken-site had een kwalijke reputatie opgebouwd, de gebruikte technologie vervuilde te veel, wat bedreigend was voor het leefmilieu. Er was dus een acute behoefte aan technologische vernieuwing. Er is toen een zwaar investeringsprogramma gestart. Gaandeweg groeide ook het inzicht

dat nieuwe technologieën konden ingezet worden bij het herwinnen van metalen uit afgedankte producten. Zo werd elektronisch afval een opportuniteit én een dankbaar alternatief voor de klassieke grondstoffen. Als metaalverwerkende industrie werken we vandaag met afvalproducten uit de ganse waardeketen van metalen: zowel complexe producten uit de mijnbouw, als de metaalverwerkende industrie én de recyclage van eindeleven-materialen van de consument, waardoor we de productiekringloop sluiten. De laatste jaren zijn we ons meer en meer gaan toeleggen op het herwinnen van edele metalen uit complexe materialen zoals die uit gsm's, laptops, elektronische schakelingen, industriële en autokatalysatoren."

MM: Die inspanningen bleven niet onopgemerkt. In 2013 werd Umicore uitgeroepen tot het meest duurzame bedrijf ter wereld. Wat betekent duurzaamheid anno 2016 voor u?

Gellens: "Recyclage als corebusiness is één ding. Het sociale aspect en de impact op leefmilieu zijn twee andere, minstens even belangrijke pijlers van ons duurzaamheidsbeleid. Je bent pas een goed duurzaam bedrijf als je op al die punten vooruitgang boekt. Onze relatie met de buurt bijvoorbeeld. In Hoboken hadden we een ernstig probleem met vervuiling. Daar hebben we onze verantwoordelijkheid genomen en de hele wijk grondig gesaneerd. Maar duurzaamheid en kringloopdenken betekent ook energie-efficiënt zijn in onze

productieprocessen. We streven naar een minimumuitstoot van CO2 en proberen zo veel mogelijk warmte te recupereren uit onze industriële processen. Ons hoofgebouw wordt verwarmd met warmte die vrijkomt uit onze installaties en we werken samen met het Blue Gate-project om restwarmte beschikbaar te stellen voor bedrijven in de Antwerpse haven. Ook op sociaal vlak blijven we werken aan verbetering. Inzake 'welzijn op het werk' is er al veel geëvolueerd, maar er zijn nog pijnpunten die moeten weggewerkt worden. Op gebied van de dagelijkse veiligheid van onze mensen moet het gezegd: we slagen er nog niet in om die 100 procent te garanderen. We zijn een hoogtechnologisch bedrijf, maar het is en blijft een moeilijke, toxische industrie."

Umicore is een pionier in de metaal-sector. Speelt u die voortrekkersrol pro-actief uit naar andere bedrijven?

Gellens: "Als lid van verschillende industriële associaties probeert Umicore zich als duurzaam en ethisch bedrijf zeker op een positieve manier te profileren. Recyclage heeft soms de reputatie een wat 'louche' business te zijn. Elektronisch schroot wordt in Azië en Afrika bijvoorbeeld nog op een zeer artisanale, vervuilende manier gerecycleerd, met nefaste gevolgen voor de gezondheid van de lokale arbeidskrachten en het leefmilieu. Daar willen wij een 'proper', duurzaam alternatief voor bieden. Maar ook westerse bedrijven komen hier vaak over de vloer om inspiratie op te doen. Wij willen vooral laten zien: het is mogelijk om een bocht van 180 graden te maken. Bovenal proberen wij in de sector gunstige voorwaarden te scheppen om onze activiteiten te kunnen uitoefenen. Dat is niet altijd simpel. We willen een 'level playing field' creëren: de voorwaarden voor iedereen dezelfde maken, zodat alle spelers op de markt met dezelfde wapens strijden."

En breder? Op maatschappelijk vlak?

Gellens: "De Europese Unie is volop bezig een beleid te ontwikkelen rond de circulaire economie. Daar kunnen we wegen op de politiek door onze kennis en ervaringen te delen. Wij kunnen zeggen: wij doen het zo en wij vinden dat dit de manier is om het te doen." (EC-vicevoorzitter Frans Timmermans kwam in dit verband vorig jaar persoonlijk de site in Hoboken bezoeken, SE.)

KRINGLOOPECONOMIE

Heeft die overgang naar recyclage een weerslag op de omzet en de jobcreatie?

Gellens: "De reconversie is met succes gebeurd. De herstructurering eind jaren negentig was een heel moeilijke fase, maar dankzij de investeringen van toen zijn wij vandaag een gezond bedrijf. Sinds onze dip – in '97 waren in Hoboken 1200 mensen tewerkgesteld maar honderden moesten er afvloeien – gaat het in stijgende lijn. Vandaag zitten we rond de 1600 werknemers. De aangroei is misschien niet meer zo spectaculair als vroeger, omdat de nieuwe technologieën minder arbeidsintensief zijn, maar tegen 2020 zouden we rond 1700 werknemers moeten zitten."

De voorbije jaren werd in Hoboken nog voor 100 miljoen euro geïnvesteerd.

Gellens: "We hebben toen fors geïnvesteerd in capaciteitsuitbreiding. Die zal dit jaar worden afgerond. Daardoor wordt de capaciteit opgeschroefd van 350.000 naar 500.000 ton. In tonnage is dat een groei van 40 procent op vijf jaar tijd! Het is een manier om concurrentieel te blijven, de competitie is bikkelhard. En er zitten nog meer technologische verbeteringen in de pijplijn. Maar we moeten er geen doekjes om winden: er zijn ook installaties die nog helemaal niet of onvoldoende vernieuwd zijn. Voor een grote fabriek als deze is het noodzakelijk om te blijven investeren. Het is een kapitaalintensieve business."

Op welke gebieden ziet u nog ruimte voor innovatie en groei?

Gellens: "Recyclage van versleten autobatterijen van elektrische en hybride voertuigen is een relatief nieuwe business die afwijkt van onze corebusiness in edelmetalen. De resultaten van onze pilootinstallatie zijn veelbelovend, maar het is een leerproces. De elektrische wagen staat nog in zijn kinderschoenen. Ook: recyclage is slechts één aspect van de kringlooeconomie. Het vermijden van afval tout court en het actieve hergebruik van afgedankte producten, daar is nog veel ruimte voor verbetering. Op termijn, - ik denk nu luidop - zou je versleten autobatterijen bijvoorbeeld een nieuw leven kunnen geven als opslagcapaciteit voor energie uit zonnepanelen bij mensen thuis."

MM: Welk advies zou u geven aan bedrijven die willen investeren in de kringlooeconomie?

Gellens: "Je hebt altijd een markt nodig om een business te creëren, en daarin moet je vooral kijken naar de trends in de sector. Recyclage speelt in op een realiteit van eindige grondstoffen. Het aanbod van onze aardbol is nu eenmaal beperkt en door de groei van de wereldbevolking stijgt het verbruik. Anderzijds wordt de ontginning al maar complexer. Daar spelen wij op in door het recycleren van grondstoffen én door verantwoord om te gaan met producten die op het einde van hun leven zijn. Ecologische efficiëntie verbetert elke dag: als ondernemer is het een kwestie van daarin de juiste niche te vinden."

MM: De grondstoffenprijzen zijn sinds vorig jaar in vrije val. Hoe ziet u dat verder evolueren?

Gellens: "Dat is een reden van bezorgdheid. De laatste tien jaar hebben we kunnen profiteren van de groeisput in China, waar een enorme vraag naar grondstoffen was, maar die is stilaan aan het afnemen. We moeten realistisch zijn: de piek is misschien voor lange tijd voorbij. De uitdaging is om het succesverhaal van de laatste jaren ook in deze omstandigheden vol te houden, en daarvoor moeten we hand in hand gaan met onze medewerkers."

ABVV-METAAL ZET SCHOULDERS ONDER CIRCULAIRE ECONOMIE 'HET IS VIJF VOOR TWAALF, OM NIET TE ZEGGEN VIJF NÁ TWAALF'

"De circulaire economie is een vrij nieuw gegeven voor ABVV-Metaal, in 2014 werd het thema officieel op de kaart gezet tijdens het ABVV-Metaal-congres", zegt **afdelingssecretaris Marc Pottelancie**. "Sindsdien leeft het thema wel bij onze leden. Het is heel simpel; in de zeer nabije toekomst zal industriële recyclage, meer nog dan een winstgedreven bedrijfseconomische impuls, een zuiver ecologische noodzaak worden. Studies van o.a. professor-ingenieur Bernard Mazijn tonen aan dat vanaf 2020 een ellenlange lijst metaalerts en mineralen waarvan wij dagelijks afhankelijk zijn, niet meer zullen voorkomen in de vrije natuur. Het is vijf voor twaalf, om niet te zeggen vijf ná twaalf."

Volgens Daniël De Vooght, **hoofdafgevaardigde ABVV-Metaal bij Umicore**, maken ze zich bij Umicore geen zorgen op de werkvloer: "Zelfs tijdens de crisis is niemand één dag technisch werkloos geweest. Hier

zal altijd werk zijn." Al liep de technologische transitie op sociaal vlak niet van een leien dakje. In samenspraak met de directie wordt elke dag aan de weg getimmerd, zegt de Vooght: "Het verlies aan kennis en ervaring door de herstructurering van '97 heeft zich lang laten voelen. Velen moesten vertrekken of konden niet meer mee met de nieuwe technologieën. Voor hen hebben we toen het Green Team opgericht, een sociale tewerkstellingscel die zorgt voor onderhoud en reiniging op en rond de site. Dat is vandaag nog altijd een heel succesvol 'groen' initiatief." In het bedrijf is er een voortdurende vraag naar nieuwe kennis en bijscholing. Jaarlijks werft Umicore gemiddeld 100 nieuwe krachten aan. De Vooght: "De lat ligt steeds hoger bij aanwervingen. Processen worden veel complexer, opleiding wordt hoe langer hoe belangrijker. Maar personeel vinden met het juiste profiel is allesbehalve evident." De (beter betalende) chemische

industrie is een geduchte concurrent als werkgever, en technische arbeidersfuncties genieten nog altijd een minderwaardige status ten opzichte van bediendenjobs, klinkt het. "Daarom werken we regelmatig samen met technische scholen en hebben we een opleidingstraject tot operator pyrometalurgie uitgewerkt met de VDAB." Wat ook speelt: zelfs hoogtechnologische processen vergen zware, gevaarlijke handenarbeid. "Hier werken mensen in hoogovens hè. Dat risico zal er altijd zijn. Daarom: veiligheid én de gelijkschakeling van de statuten voor arbeiders en bedienden zijn voor ons momenteel de voornaamste werkpunten. Umicore is als duurzaam bedrijf succesvol de 21e eeuw binnengestapt, maar intern moet het nog afrekenen met een historische erfenis van archaische organisatiestructuren, waardoor beslissingen niet altijd even vlot tot op de werkvloer doordringen. Maar stap voor stap komen we er."